

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API Mahana toru 03 nō tiunu 2020

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

Turu a te Fenua nō te faatupuraa 'ohipa: 2,8 miria toata nâ roto 'i te mau faa'oreraa tute

'Ua haamana te 'Apooraahau 'e 5 'opuaraa nâ roto 'i te mau faa'oreraa tute 'i ni'a 'i te faito 'e 2,8 miria toata. Nâ roto 'i teie mau 'ôpuaraa 'e ti'a mai 'e 26 tihepuraa taata.

Te tãmau nei te Faatereraa 'i tâ na poritita pa'epa'e 'i te faahoturaa 'i te fãriiraa râtere. Nô te reira, 'ua fãrii te faa'oreraa tute nō te hô'ê tâtã'iraa hôtera 'o tei tâpiri na 'ahuru a'e nei matahiti 'o tei faaoti 'e 'iriti faahou 'e te tâtã'iraa 'i te 'aua natura haati 'ia na, hô'ê 'ôpuaraa faarahi 'i te hô'ê hôtera 'utuafare 'e fãrii nei 'i te râtere horo moana.

'I te pae 'o te tapihaaraa 'i Raro Mata'i 'e pa'epa'e ato'a 'o ia 'i te hô'ê 'ôpuaraa 'e fatu mai 'i te tauihaa nō te mai tâtã'iraa pahî.

'Ôpuaraa nō te patu 'e 38 nohoraa, nō te pãhono ihoa 'i te rava'i 'ore 'o te fare, 'ua piri atu 'i te hô'ê miria toata tâ te taiete 'ôpua 'e tuu.

'Ia 'ãmuhia te tauturu 'a te Fenua ê 'ere nâ roto 'i te haapaeraa atu 'i teie mau tute 'i ni'a 'i te nau taiete 'e 5 tei te faito 'e 823,1 mirioni toata.

Te vairaa 'o te mau tarifa hoo: 0,1% te toparaa 'i eperera

'I eperera, 'ua topa mai te mau taifa hoo 0,1% 'e 'ua vai i te faito 99,83, tei nia noa 'i te toparaa tarifa 'o te maa 0,4%, 'e 0,2% nō te 'ava 'e 0,1 nō te mau tauihaa fare, 'e te mau tao'a tãmã fare.

'I ni'a 'i te 12 'ava'e, 'ua maraa te faito tarfa 0,5%.

Te rima 'ohipa 'ua topa mai 0,1% 'i 'eperera nei. 1,3% tãna heeraa 'i ni'a 'i te 12 'ava'e.

Te faito 'ãmui taa'ê atu 'i te utaraa nâ te reva 'i te ara 'ua topa mai 'i te faito 0,1% 'i 'eperera nei. 'e 'e 0,6% te heeraa 'i ni'a 'i te 12 'ava'e.

'I te pae 'ô te paturaa fare 'e te mau paturaa rarahi (BTP) 'ua iti mai 0,2% 'e 'ua vai noa 'i te faito 109,72. Teie taa'êraa nō te toparaa ia 1,5% 'o te mau tarifa mâtéria râau. 'Ia 'ãmuhia 'i ni'a 'i te heeraa 'i te pae 'o te paturaa fare 'e te paturaa rarahi 1,1% te âraaraa.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

'I 'eperera noa, 'i te pae 'ô te paturaa 'ôrarahi 0,2% te maraaraa 'e te 'ohipa faaneheneheraa fare 1,3% te maraaraa.

Te mau paturaa rarahi, 0,6% te toparaa 'e te tahi atu huru 'ohipa 'ua vaivai rii noa, 'I ni'a 'i te 12 'ava'e 0,8% tō na nuuraa.

Faito 'o te mauruura 'o te huiraatira 'i te mau piha 'ohipa 'a Porinetia

Nâ roto 'i te tauraa haamaita'iraa 'a te Hau 'ô te hô'ê ato'a 'auri faahoro pâpû nâ te Faatereraa. 'e rave rahi arata'iraa rarahi tei haamatahia mai 'i roto 'i te mau piha 'ohipa. Teie râ 'e mea iti te tuâtâpaparaa 'i ravehia mai nō te 'iteraa 'eaha te faito 'e horo'ahia mai nei 'e te huiraatira 'i ni'a 'i te huru 'o te auraa 'e te mau piha 'ohipa. 'Ua ravehia mai na te tahi faitoraa 'i 2011 ra.

Nâ ni'a 'i te tauraa huru 'o te nunaa, 'ua ti'a roa 'i te rave faahou 'i te hô'ê faito mauruuru anei 'o te huiraatira 'e nehenehe atu ai 'e 'apee 'i te tauraa tau, te hi'oraa 'e te mauruuru anei 'o te taata nâ reira te feiâ taiete, 'e tō râtou mana'o 'i ni'a 'i te huru fâriiraa 'a te mau piha 'ohipa 'a te Hau.

Nō reira, 'i 2019, 'ua rave mai te taiete Alvea Consulting 'i te hô'ê ma'imiraa 'i nehenehe ai 'i te mau piha a te Hau 'e 'ite 'i te huru 'â tâ na fâriiraa. Te mau piha mâtâmua roa hi'ohia 'e te nunaa, 'o te mau fare 'oire ia. Te mau mana'o 'o te mau fatu taiete, te taata noa, e'ere 'i te roo mata'i tō te mau piha 'ohipa a te Hau. Te mau mana'o 'i matara mai: « taere », nō râtou 'o tei titau 'i te arata'iraa 'a te mau piha 'ohipa nei 'e 'ia faa-auhia 'e te « tau'araa hia mai », te faaho'i ra ihoa 'e te mana'o taata farereihia 'i 2018-2019 ra, te 'itehia ra te maita'iraa mai te numera. Nō reira, 70% 'o te taata 'e mana'o mauruuru, te ti'aturi 'e te ti'aturi ra 'i ni'a 'i te mau piha 'ohipa 'a te Hau.

Te mau 'amaa 'ohipa titau rahihia, 55% 'o te Êa 'e 32%, te pû nō te 'ohipa 'e te haapiiraa toro'a, nō te mau fatu 'ohipa 61% te titau nei râtou 'i te mau piha 'ohipa 'a te Hau nō te 'imiraa faufaa 'e 24% te 'ohipa 'e te haapiiraa toro'a. maoti ato'a teie matuturaa 'i nehenehe ai 'e tonono haere 'i roto 'i te tahi atu mau piha a te Hau 'i nau 'ava'e 'e toru (tiurai tae 'i tetepa 2019). Nō nau tuhaa 'e piti nei, te mana'o taata, 'o te fiu 'i te tia'i te haamaita'i nâ mua roa, 'e 'ia 'ohie te mau fâriiraa taata.

'I roto 'i te matutu hohonuraa te vai nei te vâhi maita'i 'e te vai nei te mau vâhi 'e ti'a 'ia haamaita'ihia nō te faa'ohie 'i te mau aniraa 'a te huiraatira. Nō te reira 'e tupu noa te mau matuturaa 'i te mau 3 'aore râ 'e 4 matahiti nō te faito 'i te area 'e te mau matahiti ma'iri, 'ia faa'ohipahia te mau faaueraa 'iteahia mai.

Te mau numera 'o te vairaa totiare 'a te mau piha 'ohipa 'a Porinetia

Nâ te paparaa parau 'a te Peretiteni 'o Porinetia 'i mua 'i te 'Apoora 'a Porinetia 'e tâtara ra, 'i te mau matahiti ato'a, 'e faa'ite ra 'i te vairaa totiare 'o te mau piha 'ohipa 'a Porinetia (EPA).

'I te 31 'o titema 2019, 'e 8 584 rima 'ohipa tei tâvini 'i roto 'i te mau pû 'e te mau piha 'ohipa 'a te Hau, te tuharaa 5 930 'i roto 'i te mau piha faatere, 'e 4 808 'e mau pârahiraa nō te 'âpaparaa taura faufaa, 2 654 taata, 'i roto 'e 2 525 pârahiraa tapurahia.

7 matahiti 'i muri mai 'ua topa rii marû noa te tai'o mai 2010-2016, te rahiraa pârahiraa tapurahia 'ua maraa (2019: +1,81%). Vaivai rii noa te rahiraa taata tapurahia 'i Porinetia 'e 'ia hi'ohia te reva 'i te faatuhaaraa (236 taata 'i 2019) 'e te tihepu 'âpî raahia mai nâ roto 'i te mau tata'uraa 'i ni'a 'i te mau ti'araa 'âpî.

Te rahiraa 'o te mau parau faa-au tihepuraa tauturu 'i 2019, 942 tei 'ohipa 'i roto 'i te mau ti'araa tauturu, 'o te nehenehe râtou 'e tihepu roahia 'i muri mai 'i te hô'ê pu'etau hâpiipiraa toro'a, 'e faaaô atu ai nâ roto 'i te mau tata'uraa. 'I te pae 'o te feiâ rave 'ohipa 'i roto 'i te mau pû 'a te hau tei maraa rii (1,69%) mai 2018-2019 vai atu ai 'i te faito 'e 2 654 taata.

'I ni'a 'i te rahiraa tei puta 'i roto 'i te tapura faufaa 'i 2019, 'e 4 808 taata, 'ia tuha haerehia 'i roto 'i te mau taamotu 'i te matahiti 'i ma'iri, 'e te haaâveâveraa mana 'o te pûai mai ra 'i roto 'i te mau motu, 'e te maraaraa 'i ni'a mata'i nei 'e 77% ia. Teie râ, 'o teie te mau numera tuhahia 'i roto 'i te mau motu: 52% 'i Tuhaa pae, 37% 'i Matuita, 12,3% 'i Tuamotu Maareva, 10,1% 'i Raro Mata'i 'e 6,2% 'i ni'a mata'i.

Te mau tihepuraa vahine 'o tei maraa tamau noa 'e 'o tei puta 'i roto 'i te tapura faufaa matahiti, 'i 2009 ra 'e 44% 'e mau vahine, 46% 'i 2014 'e 'ua nao'ahia 'e 50% 'i 2019. Hau atu 'i te 'âfaraa 'o te pu'e taata 'ohipa 'a te Hau tei te faito matahiti 40 'e 1 457 taata te nehenehe 'e faareva 'i te faatuhaaraa 'i roto 'i te area 10 matahiti 'i muri nei. Te mau tôro'a rahi 'e vai nei, tei te pae 'o te utuuturaa ma'i tei te faito 'e 3 tae 'i te 9%. 190 tôro'a 'e vai nei 'i roto 'i te Hau, 'e 6 'e ûau ti'araa teitei 100 taata 'i reira, 110 tôro'a, 'e ti'ahia mai nei 'e 20 taata, 'o te fatu ra 'i te parau tu'ite tôro'a.

Te mau huma 'o tei 'ite-auhia 'ei feiâ 'e nehenehe 'e rave 'i te 'ohipa tei te au 'i te hi'opo'araa 'a te COTOREP, tihepu nô te hô'ê pu'etau taa noa hi'opo'a faahouhia atu ai, nehenehe atu ai 'e faa'âpî i te tihepuraa. Nô reira 'i 2019, nau taata huma 'e 84 faaôhia ei taata 'ohipa nâ te Hau ia 'i te faauerua, tei te tai'o 1,25% tei raro rii mai 'i te tai'o faauehia 1,5%.

'I te pae 'ô te hâpiiraa tôro'a, 'o tei haamauhia 'e te DGRH 'ua tae 'i te rahiraa 80%. 'E 62 'âmaa hâpiiraa 'ô tei faaterehia 'e 'e 2 025 taata tei fâna'o. nô te haamaita'i atu-â 'i te 'ite hâpii 'a te feiâ 'a te Hau, 'ua matara mai na te hô'ê faa-auraa parau 'i te 30 'o titema 2019 'ei 'ohipa 'âmuiraa 2020-2023 'i rotopû 'ia Porinetia 'e te hâpiiraa Farani nô te mau ti'araa 'ohipa 'i roto 'i te Hau Fenua haapâpûhia 'i roto 'i te 'avei'a hâpiiraa tôro'a 2020-2023 nâ te feiâ rave 'ohipa 'a te Hau 'i Porinetia.

Tauturu moni nâ te Fare 'Uparau 'o Porinetia

'Ua fârii te 'Apooraahau 'e hôro'a 'e piti tuhaa tauturu nâ te Fare 'Uparau 'a Porinetia.

'A tahi, 'e 2 800 000 toata, nô te fatu mai 'i te mau matéria hâpii nô 2020 nô te faarava'i 'i tâ na moihaa 'ohipa 'e tei haere 'i te tahitoraa, 'e nô te fârii rahi atu te piahi 'e nao'ahia 'i te 2 000 'i te hepetoma.

Te piti 'o te tuhaa 2 700 000 toata, nô te hâmani 'i te hô'ê pâruru 'i te paepae a Maco Tevane. Paepae patuhia 'i 2017 ra. 'I nia iho 'i teie paepae 'e tupu ai te tahi mau faanahoraa teata ta'ere.

Tauturu moni nô te tereraa 'ohipa 'a te mau fare hâpiiraa 'a te Hau 'i Porinetia

'Ua faataa te 'Apooraahau 'i te mau tauturu nô te tereraa 'ohipa 'a te mau fare hâpiiraa 'a te Hau 'i Porinetia nei mai teie 'i raro nei:

Te fâna'o	Tumu 'ô tei tauturu	Tapura faufaa
Tuarua Arue	Tâtâ'iraa uira	1 674 860
Tuarua Arue	Tarahu mâtini uira	165 545
Tuarua Arue	Hooraa mai 'i te mau pârahiraa	2 582 160
--- Hitia'a	Mâa tâmaa po'ipo'i	1 552 200
--- Hitia'a	Tatai aroaro piha hâpii	1 726 126
--- Hitia'a	Pâruru piha	797 876
Anne-Marie Javouhey Uturoa	Hooraa mai puta 'aai	227 000
Tuarua Rangiroa	Heiva taure'a 2020	1 500 000
---Afareaitu - Moorea	Heiva Taure'a	592 000
---Ihi-tea no Vavau	Tapura tereraa 'ohipa	2 400 000
Haamene - Tahaa	Tere 'i te rururaa hamani 'inoraa taata	115 620
--- Uturoa - Raiatea	tatairaa GOD 'i Maupiti	477 007
Hâpiiraa tôro'a Faa'a	Tauihaa piha ta'otoraa	965 589
Hâpiiraa tôro'a Uturoa - Raiatea	Tauihaa hâpiiraa CAP IFCA	438 156
Tuarua Arue	Tauiraa 'e 5 pata hoho'a	314 950
---Hitia'a	Tata'iraa 'auri pape	417 329
---Atuona	Faa'âpîraa puta (CDI)	525 349
---Taiohae - Nuku Hiva	Tapura faufaa tereraa 'ohipa (CETAD)	2 210 000
---Taiohae - Nuku Hiva	Moni mâa tamarii	1 240 000
---Taravao	Hi'opo'araa 'i te pautuutu fare RAI	96 050
---Hakahau - Ua Pou	Faturaa mai tauihaa hâpii(CETAD)	638 532
---Hakahau - Ua Pou	Faturaa mai pa'epa'e 'ohipa (CETAD)	233 292

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf - 40 47 20 00

Hakahau - Ua Pou	Tamauraa mâtini faato'eto'e	91 740
Hakahau - Ua Pou	Tamauraa mâtini faato'eto'e piha utuuturaa ma'i	91 740
Hâpiiraa toro'a hotera Tahiti	Tere 'i Farani	1 011 010
Hâpiiraa tôro'a hotera Tahiti	Tere 'i farani pûpûraa feti'a tata'uraa 2019	758 423
Hâpiiraa tôro'a hotera Tahiti	Tere tata'uraa « trophée BABETTE 2020 »	657 773
Tuarua Taravao	Utaraa tu'aro	2 303 000
---Papara	Faturaa mai mâtini pata hoho'a	414 000
--- Papara	Hâmani tarena pâruru 'ati	991 453
--- Tuianu Le Gayic	Tata'iraa 'afata uira	900 000
---Tuianu Le Gayic	Tata'iraa pereoo mataienaa	373 997
--- Tuianu Le Gayic	Faturaa mai mâtini pu'a 'ahu	215 700
--- Taravao	Tata'iraa tafare	921 649

Te tahi atu-a tauturu moni taa'ê nâ te mau fare hâpiiraa a te hau

Te fâna'o	Tapura faufaa
Tuarua Afareaitu - Moorea	1 356 700
---d'Arue	1 080 870
--- d'Atuona	2 489 000
--- Faaroa	1 456 500
--- Hao	1 997 900
--- Henri-Hiro	1 951 500
--- Hitia'a	881 000
--- Mahina	1 563 600
--- Makemo	1 009 400
--- Mataura - Tubuai	1 196 000
--- Paopao - Moorea	1 828 000

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

--- Punaauia	2 233 500
--- Rangiroa	1 220 800
--- Moerai - Rurutu	606 800
--- Taaone- Pirae	2 739 400
--- Haamene- Tahaa	1 019 200
--- Taiohae - Nuku Hiva	1 048 100
--- Taravao	571 000
--- Teriitua A Teriierooiterai de Paea	1 043 700
---Tinomana Ebb de Teva I Uta	2 852 300
--- Tipaerui	1 787 100
--- Ihi-tea no Vavau	2 179 400
---'Uturoa - Raiatea	2 162 000
---Paul Gauguin	2 586 100
Hâpiiraa toro'a hotera	2 452 500
Tuarua d'Uturoa - Raiatea	1 755 800

-0-0-0-0-0-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00